

Голові разової спеціалізованої вченої
ради в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Миколайчуку М.М.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата наук з державного управління,
професора Попова Миколи Петровича
на дисертацію Гладунової Олени Павлівни
на тему: «Публічне адміністрування та інституційна трансформація
державної служби в системі судової влади України», подану до захисту в
разову спеціалізовану вчену раду
Національного університету «Одеська політехніка»
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Актуальність теми дисертації. Дисертація присвячена комплексному дослідженню проблеми публічного адміністрування та процесів інституційної трансформації державної служби в системі судової влади України.

Обрана тема є надзвичайно актуальною, оскільки питання формування ефективної, професійної та підзвітної державної служби в судах та інших органах судової влади перебуває в центрі уваги як наукової спільноти, так і практиків публічного управління. В умовах триваючої судової реформи, реформаційних процесів державної служби, євроінтеграційних зобов'язань України та потреби підвищення довіри громадян до судової системи, дослідження механізмів публічного адміністрування у сфері судової влади є не лише своєчасним, а й суспільно важливим.

Зазначена проблематика має багатовимірний характер, оскільки поєднує питання правового регулювання, організаційно-управлінських

чинників, кадрової політики, інституційного розвитку та комунікаційних аспектів діяльності судової влади.

Таким чином, актуальність теми дисертації Гладунової О.П. є беззаперечною і відповідає сучасним науковим та практичним запитам у сфері публічного управління.

Крім того, представлені в роботі концептуальні положення мають практичну значущість і можуть бути використані у розробці науково-теоретичних засад функціонування та перетворення державної служби в публічному адмініструванні судової системи України.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри державознавства і права ОРІДУ НАДУ при Президентіві України за темою: «Правове забезпечення реалізації економічних реформ (організаційно-правовий аспект)» (ДР 0116U005140). У межах виконання цієї теми авторка як виконавець дослідила правові та організаційні механізми удосконалення державної служби в системі судової влади як складової публічного адміністрування, визначила інституційні передумови та правові засади модернізації кадрової політики в умовах економічних і адміністративних реформ, обґрунтувала роль державної служби у забезпеченні стабільності правових інститутів та підвищенні ефективності судової системи. Запропонувала інституційну модель трансформації державної служби з урахуванням міжнародних стандартів відкритості, підзвітності й цифровізації, що відповідає завданням правового супроводу економічних і організаційних перетворень у сфері публічного управління.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, теоретичні положення, практичні рекомендації, висновки та пропозиції, сформульовані в межах дослідження, розроблено здобувачкою власноруч. Концептуальні засади дисертації, її структура, логіка побудови, постановка проблеми, інтерпретація та узагальнення отриманих результатів, наукові й прикладні висновки є авторськими. Думки та наукові позиції інших дослідників, використані в роботі, коректно процитовані із належними

бібліографічними посиланнями. У результаті вивчення дисертаційного дослідження порушень академічної доброчесності не виявлено.

Нові наукові результати, їх обґрунтованість та достовірність

Основною метою дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування публічного адміністрування та інституційної трансформації державної служби в системі органів судової влади України та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування інституту державної служби як складової публічного адміністрування в органах судової влади України.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на чітко визначених вихідних засадах, серед яких логічно узгоджені між собою мета, завдання, об'єкт, предмет, методологічна основа, наукова новизна, практична значущість. Такий підхід дозволив досягти цілісності дослідження та забезпечити глибоке осмислення проблематики.

Для реалізації поставленої мети Гладунова Олена Павлівна застосувала комплекс наукових методів, які забезпечили достовірність отриманих результатів та обґрунтованість висновків, а саме: інституційний метод, за допомогою якого досліджено інститут державної служби в системі органів судової влади; історико-логічний метод дозволив провести теоретико-методологічний аналіз літератури при визначенні сутнісних характеристик ключових понять дослідження; структурно-функціональний аналіз сприяв дослідженню функціонування системи та її складових, виявленню структурних недоліків та шляхів модернізації державної служби в системі органів судової влади; порівняльно-правовий метод, за допомогою якого порівнювалися нормативно-правові акти, теоретичні положення та практика інших країн.

Застосування вказаних методів забезпечило комплексне вивчення проблеми, дало змогу розробити науково обґрунтовані пропозиції щодо

публічного адміністрування та інституційної трансформації державної служби в системі судової влади України.

Важливим аспектом дисертаційного дослідження є його практична апробація щодо розроблення теоретичних та практичних положень, які в сукупності дають змогу підвищити ефективність роботи державних службовців органів судової влади. Результати дисертаційного дослідження впроваджено в практику діяльності органів судової влади: Господарського суду Херсонської області, Херсонського окружного адміністративного суду, територіального управління Державної судової адміністрації України в Херсонській області.

Дисертація Гладунової Олени Павлівни містить комплексний аналіз значного масиву емпіричних матеріалів щодо проблематики дослідження державної служби в системі судової влади України. Авторка детально дослідила державну службу як складову публічного адміністрування, її сутність, структуру та історичні аспекти розвитку та формування; довела архіважливність регулювання питання державної служби у сфері судової влади; розкрила роль, особливості та кадрові ресурси інституту державної служби в системі органів судової влади в контексті публічного адміністрування.

Вперше на рівні дисертацій за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» запропоновано інтегровану аналітичну модель управління державною службою в судовій системі як інструмент для вдосконалення кадрової політики. Представлено обґрунтований комплекс наукових інструментів, що включає підходи, принципи, моделі та механізми, спрямовані на оптимізацію діяльності державних службовців судових органів. На основі цілісного міждисциплінарного аналізу, що враховує специфіку судової влади, класифіковано концептуальні моделі державної служби та систематизовано їх основну методологію та принципи. Розроблено концепт інституційної моделі трансформації державної служби в системі судової влади. Ініційовано застосування управлінських інструментів

приватного сектору, а саме: SMART-критеріїв, KPI, BSC та теорії ігор, як механізмів для реалізації завдань державної служби в межах судової системи.

Удосконалено застосування наукового методологічного інструментарію для ідентифікації сутнісних характеристик мотивації та стимулювання персоналу органів судової влади, а також для підвищення престижу даної професійної діяльності в контексті державного управління. Чітко окреслено та конкретизовано понятійно-категоріальний апарат, визначено концептуальні засади до формування теоретико-методологічної бази дослідження. Зокрема, запропоновано авторське визначення поняття державної служби в системі органів судової влади. Удосконалено організаційно-правові засади державної служби в судовій системі через активне впровадження міжнародних стандартів у сферу надання судових послуг.

Набули подальшого розвитку: наукова систематизація основних теорій та концепцій державної служби, що визначають її моделі та практику, наукові підходи до інтерпретації та характеристики інституту державної служби, зокрема в судовій системі, а також упорядкування нормативно-правової бази України, що регулює питання управління персоналом на державній службі.

У дисертаційній роботі особлива увага приділяється комплексу наукових підходів до оптимізації роботи державних службовців у системі судової влади: інституційному, системному, функціональному, управлінському, правовому, порівняльно-правовому та компетентнісному. Така методологія є обґрунтованою, враховуючи нагальну потребу в комплексному оновленні організаційно-управлінських процесів у судових установах, Державній судовій адміністрації, Вищій раді правосуддя та Вищій кваліфікаційній комісії суддів.

Заслуговує на відзначення детальний аналіз міжнародного досвіду функціонування державної служби в системі судової влади на прикладі

Німеччини, Франції та США. З урахуванням позитивних міжнародних практик, авторкою доведено, що ефективна державна служба в судах ґрунтується на конкурентоспроможному доборі, чіткому регулюванні професійної кар'єри, високих стандартах етики та управлінській автономії, що забезпечує довіру громадян до правосуддя та сталий розвиток судової системи. Виявлено потенціал для застосування таких моделей в Україні, що відповідає специфіці її правової системи та завданням, поставленим перед судовою реформою та реформою державної служби.

У дослідженні запропоновано авторський концепт інституційної моделі трансформації державної служби в системі судової влади, що має низку позитивних рис, які підтверджують наукову та практичну значущість розробленої моделі. Насамперед правова визначеність статусу державних службовців забезпечує прозорість та передбачуваність функціонування судової системи, створюючи чіткі гарантії професійної діяльності й мінімізуючи ризики політичного чи адміністративного тиску. Структурна автономність сприяє інституційній незалежності державної служби в системі судової влади та формує умови для ефективного розподілу повноважень між суб'єктами управління, а також системної, безперервної та якісної організаційної підтримки органів судової влади. Управлінська ефективність, закладена в моделі, передбачає оптимальне використання кадрових, матеріальних і організаційних ресурсів, із впровадженням сучасних механізмів управління, підвищуючи результативність судового адміністрування. Водночас етична відповідальність слугує фундаментом довіри суспільства до правосуддя й професійної поведінки державних службовців. У комплексі ці елементи здатні сформувати професійну, відкриту та легітимну модель державної служби в судах, яка узгоджується зі стандартами належного урядування, принципами верховенства права та вектором європейської інтеграції України.

Повнота опублікування отриманих результатів та наявність достатньої кількості наукових публікацій

Висновки та основні положення дисертаційного дослідження викладено у чотирьох наукових статтях, які опубліковані у наукових фахових виданнях України, трьох статтях, розміщених у зарубіжних періодичних наукових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз та у дванадцяти тезах виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Публікаційна активність здобувачки корелює з етапами виконання дисертаційного дослідження, що підтверджує автентичність представлених результатів.

У наукових працях авторки повною мірою представлено зміст дисертаційного дослідження, відображено його концептуальні положення, новизну, практичну орієнтацію та наукову цінність. Представлені результати неодноразово обговорювалися на наукових семінарах та конференціях, де отримали позитивні відгуки фахівців у галузі публічного управління та адміністрування, що свідчить про належну апробацію матеріалів дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Враховуючи численні позитивні сторони дисертаційного дослідження, необхідно звернути увагу на такі дискусійні моменти:

1. У розділі 2 «Інституційна спроможність та системні характеристики державної служби в органах судової влади» та зокрема у підрозділі 2.3. (с.141-149) авторка обґрунтовано висвітлює нормативні, інституційні та функціональні компоненти державної служби в органах судової влади. Разом з тим, на наш погляд, аналіз чинного законодавства був би ще більш ґрунтовним, якби здобувачка навела приклади його практичного застосування, зокрема через аналіз кейсів з діяльності окремих судових інституцій, що надало б змогу краще ілюструвати актуальність теоретичних положень.

2. У підрозділі 3.3. авторкою розроблено аналітичну модель управління державною службою в системі судової влади, як концептуальний інструмент удосконалення кадрової політики в судах та інших органах судової влади та деталізовано її основні компоненти (с.232-235). Втім доцільно було б доповнити модель обґрунтуванням, чи має кадрова політика та організація державної служби бути уніфікованою на загальнодержавному рівні, чи повинна передбачати гнучкі механізми на рівні окремих органів судової влади.

3. Хоча авторкою запропоновано достатньо ґрунтовний аналіз представленої інституційної моделі трансформації державної служби в судовій владі (с. 237-240), яка безумовно заслуговує на особливу увагу. Проте варто було б більш глибоко роз'яснити, як саме її основні елементи, відображені на рис.3.2, впливають одне на одного та в чому полягає їх взаємозалежність.

Наведені дискусійні положення жодним чином не знижують наукової та прикладної цінності дисертації, а навпаки окреслюють перспективи для подальших досліджень і вдосконалення науково-теоретичних засад публічного адміністрування та інституційної трансформації державної служби в системі судової влади України та розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування державної служби в цій сфері.

Загальний висновок

Подана на рецензування дисертаційна робота «Публічне адміністрування та інституційна трансформація державної служби в системі судової влади України» здобувачки Гладунової Олени Павлівни за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» відповідає вимогам цієї спеціальності, а також критеріям, визначеним пунктами 5–9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи

про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Гладунова Олена Павлівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

кандидат наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління
та регіоналістики Навчально-наукового інституту
публічної служби та управління
Національного університету
«Одеська політехніка»

Микола ПОПОВ

" ____ " _____ 2025 р